रिद्रवेयाः५ श्यामाः६ शग्रामारण्योयाश्चेति। तेषामध्ययनम् अष्टौ यजुःसहस्राण्यधीत्य शाखापारो भवति। तान्येव द्विगुणान्यधीत्य पदपारो भवति। तान्येव त्रिगुणान्यधीत्य क्रमपारो भवति। षडङ्गान्यधीत्य षडङ्गविद्भवति। शिक्षा१ कल्पो२ व्याकरणं३ निरुक्तं४ छन्दो५ ज्योतिष६मित्यङ्गानि। तत्र प्राच्योदीच्यां नैर्ऋत्यां निर्ऋत्यः। तत्र वाजसनेयानां सप्तदश भेदा भवन्ति। जाबालाः१ बौधेयाः२ काण्वाः३ माध्यन्दिनाः४ शातातपीयाः५ तापायनीयाः६ कापालाः७ पौण्ड्रवत्साः८ वार्पाटकाः९ पामावटिकाः१० (परमावटिकापि पाठः)। पाराशरीयाः११ वैनेयाः१२ औतेयाः१४ गालवाः१५ वैजवापाः१६ कात्यायनीयाश्च१७। प्रतिपदमनुपदं छन्दो भाषा धर्मो मीमांसा न्यायस्तर्क इत्युपाङ्गानि। उपज्योतिषम्। सामलक्षणम्। प्रतिज्ञावाक्यम्। परिसंख्याचरणम्। चाङ्कल्यः। प्रवाध्यावच। यज्ञम्। क्रतुः। संख्यानः। आगमः। अग्नयाहुः होत्रकम्। (पारस्यानुहोत्रकमपि पाठः)। पशवः। उक्थानि। कूर्मलक्षणमित्यष्टादशपरिशिष्टानि। द्वे सहस्रे शते न्यूने मन्त्रे वाजसनेयके। इत्युक्तं परिसंख्यातमेतत् सकलं शुक्लियम्। अस्याश्च परिसंख्याता ब्राह्मणञ्च चतुर्गुणम्। आदावारभ्य वेदान्तं ब्रह्मव्याहृतिपूर्वकम्। वेदमध्याय एतेषां होमान्ते तु समारभेत्"। तत्र तैत्तिरीयकाणां द्विभेदा भवन्ति। बौध्याः१ (अमध्योऽपि पाठः)। खाण्डिकयाश्चेति२। तत्र खाण्डिकेयानां पञ्च भेदा भवन्ति। आपस्तम्बी१ हौधायनी२ सत्याषाढी३ हिरण्यकेशी४ बौधेयाश्चेति५ (बौधेयी च पाठः)। तत्र कठानालूपगानविशेषाः। चत्वारिंशत्युपनिषदः। मन्त्रब्राह्मणयोर्वेदस्त्रिविधो यत्र पठ्यते। यजुर्वेदः स विज्ञेयः शेषा ग्रन्थाभिधा स्मृताः"।

प्रागर्वेदस्य किल एकमेव आसीत्। अमध्याकृतवर्णसमाम्नाताः प्रगल्भाः, तेषां वाजसनेयाः वार्त्तालिकेयाः माध्यानयोग्याः शाखायोग्याः राणायनरक्षार्थी नव भेदा भवन्ति (प्रारावाणीयाः इतेऽपि पाठः)। मौद्गल्याः। कालिकाः। सत्यवाहाः। महाकल्पाः। वाङ्कलाः। कौथुमाः जैमिनीयाश्चेति। तेषामध्ययनम् अष्टौ सामसहस्राणि सामानि च चतुर्दश अष्टौ शतानि दशेति दशसप्त बालखिल्याः सप्तपर्णप्रेङ्ख। एतत् सामगणं कृतम्। अथर्ववेदस्य नव भेदा भवन्ति। पैप्पलाः१। दान्ताः२। प्रदान्ताः३। स्नाताः४। स्नौताः५। ब्रह्मटावलाः६। शौनकी७ देवदर्शतीय८। चरणविद्याश्चेति। (दाता प्रदाता स्नौता ब्रह्मदीपयी वेदयी इति भाष्ये नामान्तरम्) तेषामध्ययनं पञ्च कल्पानि भवन्ति। नक्षत्रकल्पो विधानकल्पो विधिविधानकल्पः संहिता शान्तिकल्पश्चेति। सर्वेषामेव वेदानामुपवेदा भवन्ति। आयुर्वेदः सर्ववेदः। यजुर्वेदस्य धनुर्वेद उपवेदः। सामवेदस्य गान्धर्ववेद उपवेदः। अथर्ववेदस्य शस्त्रशास्त्राणि भवन्ति"। "यजुर्वेदतरोः शाखाः सप्तविंशन्महामतिः। वैशम्पायननामासौ व्यासशिष्यप्रकारवै। शिष्येभ्यः प्रददौ ताश्च जगद्गुरुरथानुक्रमात्। याज्ञवल्क्यस्तु तस्याभूद् ब्रह्मदातसुतो द्विजः। शिष्यः परमधर्मज्ञो गुरुवृत्तिपरः सदा। ऋषिर्योऽस्य महामेरोः समाजे नो गमिष्यति। तस्य वै सप्तरात्रन्तु ब्रह्महत्या भविष्यति। पूर्वमेव मुनिगणैः समयोऽयं कृतो द्विज!। वैशम्पायन एकस्तु तं व्यतिक्रान्तवान्ततः। स्वीयं बालकं सोऽथ पदा स्पृष्टमशातयत्। स शिष्यानाह भोः शिष्याः ब्रह्महत्यापहं व्रतम्। चरध्वं मत्कृते सर्वे न विचार्यमिदं तथा। अथाह याज्ञवल्क्यस्तं किमेभिर्भगवन्! द्विजैः। क्लेशितैरल्पतेजोभिश्चरिष्येऽहमिदं व्रतम्। ततः क्रुद्धो गुरुः प्राह याज्ञवल्क्यं महामतिम्। त्यज्यतां यत् त्वयाऽधीतं मत्तो विप्रावमन्य च। निस्तेजसो वदन्त्येतान् यस्त्वं ब्राह्मणपुङ्गवान्। तेन शिष्येण नार्थोऽस्ति ममाज्ञाभङ्गकारिणा। याज्ञवल्क्यस्ततः प्राह भक्त्या तत्ते मयोदितम्। मयाप्यत्र त्वयाधीतं यन्मया तदिदं द्विज!"। श्रीपराशर उवाच "इत्युक्त्वा रुधिराक्तानि सकृपाणि यजूंषि सः। उद्गीर्य्य ददौ तस्मै ययौ च स्वेच्छया मुनिः। यजूंष्यथ विसृष्टानि याज्ञवल्क्येन वै द्विज। जग्मुस्तित्तिरा भूत्वा तैत्तिरीयास्तु ते ततः। ब्रह्महत्याव्रतं चीर्णं गुरुणा चोदितैस्तु यैः। चरकाध्वर्य्यतस्ते तु चरणावृषिसत्तम!। याज्ञवल्क्योऽपि मैत्रेय! प्राणायामपरायणः तुष्टाव प्रयतः सूर्य्यं यजूंषामभवंस्ततः"। श्रीयाज्ञवल्क्य उवाच "नमः सवित्रे